

RIVAKASSA TAHDISSA

Laukaan Kuussaaresta hakattiin viime talvena 5 000 mottia puuta kahdessa ja puolessa viikossa. Talvien saarihakuiden luonteeseen kuuluu se, että ne toteutetaan pikakomennuksella.

TEKSTI MARIA LATOKARTANO | KUVAT HANNE MANELIUS

Tammikuinen pakkasen nipistelee poskia, kun **Timo Nieminen** astelee lumikola kädessään Laukaan Kuusaassa sijaitsevan Kuusveden rantaan. Hän arvioi etäisyyttä läheiseen Kuussaareen. Noin 70–80 metriä. Seuraavaksi hän katselee ympärilleen. Noin 40 metriä. Sitten hän ryhtyy kolaamaan.

Saaren maanomistajat, joihin Nieminenkin kuuluu, ovat suunnitelleet hakkuita jo pari vuotta. Raskaiden metsäkoneiden kuljettaminen saareen on kuitenkin oma urakkansa.

Koska saari sijaitsee melko lähellä mannerta, kätevintä olisi ajaa koneet leimikolle jäätietä pitkin. Viime talvet ovat vain olleet niin lauhjoja, ettei jäätien teosta ole voinut haaveillakaan.

Nyt kuitenkin näyttää lupavalta.

Pakkanen kiristyy

Viimein Nieminen saa lumenet työnnettyä syrjään koko

300-neliöiseltä jääkannelta. Hän tarttuu kairaansa. 22 senttimetrin kohdalla terä solahtaa jäältä läpi.

Tämän paksuinen jää kantaa jo henkilöauton, mutta motolle, ajokoneesta puhumattakaan, kantavuutta on aivan liian vähän.

Nieminen parkkeeraa avannon viereen traktorin, jonka perään on kiinnitetty vesipumppu. Vesi tulvii jäälle.

Kun vettä on jäällä silmämääräisesti arvioituna kolmen sentin kerros, Nieminen vaihtaa paikkaa. Tällä tavoin hän käy vähän kerrassaan läpi koko jäätien.

Iltaa kohden pakkasen kiristyy. Jäätynä vesi höyryää niin, ettei vastarannalle enää näe.

Nieminen lähtee kotiin mutta palaa huomenna toistamaan urakan. Samoin seuraavana päivänä, ja sitä seuraavana ja jälleen sitä seuraavana. Kuukauden urakoinnin jälkeen tie on riittävän vahva, noin 90 senttiä.

Nieminen tarttuu puhelimeen.

Kaikki suunnitellaan

Puukauppa solmitaan 26. tammikuuta 2016. Hakkuut alkavat 17. helmikuuta ja tänään, vajaa kolme viikkoa myöhemmin, ne ovat viittä vaille valmiit.

Viiden metsänomistajan mailta on korjattu puuta yhteensä 5 000 mottia.

”Energiapuuta, ensiharvennuksia, harvennuksia, ylispuiden poistoa ja uudishakkuita. Kaikki tarvittavat hakkuut saatiin tehtyä”, kertoo UPM:n metsäasiakasvastaava **Timo Huikuri**.

Tahti on ollut ripeä, mutta talviaikaan tehtävien saarihakuiden luonteeseen kuuluu, että ne tehdään pikakomennuksella.

”Tämän kohteen kohdalla selvitin ensin, mahdollaanko korjuumääriin, onko puutavaralaji oikea ja onko kohteelle saatavilla kalustoa muutamassa päivässä.”

Kuussaaren rannassa jäätie päättyy vanhaan vesijättöalueeseen. Ajoura on poljettu traktorilla, ja päälle on ajettu ➤

Kuussaaren hakkuut on saatu valmiiksi. 90-senttimen jää on riittävän vahva kantaakseen monitoimikoneenkin.

VEROVINKKI

Puukauppaan liittyvät kustannukset ovat metsäverotuksessa vähennyskelpoisia menoja.

Vähentää voi esimerkiksi puukaupan tekoon tai hakkuun valvontaan liittyvät matkat ja hankintakauppana tehdyn hakkuun korjuukustannukset.

Hakkuiden vaatiman jäätien tekokustannukset voi vähentää metsäverotuksessa, jos puun ostaja ei vastaa jäätien teosta.

viereiseltä avohakkuualalta koivun latvoja patjaksi. Niiden tarkoitus on suojata maata koneiden kuormitukselta.

”Saarihakkuissa kaikki tekijät pyritään huomioimaan etukäteen”, Huikuri sanoo samalla kun harppoo Niemisen kanssa koivunoksapatjan yli.

”Koneiden kuljetus, hakkuiden ajoitus, ympäristötekijät... Rantoihin jätetään suojavyöhykkeet, joten hakkuiden jälkeen järveltä katsottuna maisema näyttää samalta kuin ennenkin.”

Kuutena päivänä viikossa

Rannassa ensimmäinen leimikko on Niemisen omistama koivun päätehakkuuala. Vanerikoivut on korjattu talteen ja edessä on alueen uudistaminen.

”Aion uudistaa koivulle. Mutta muokkaus ei taida ehtiä tälle jäätielle”, Nieminen aprikoi.

Ajouraa pitkin lähestyy kaksi motoa. Ne parkkeeraavat öljysäiliön viereen, ja kuski **Jarno**

Isoaho ryhtyy tankkaamaan konettaan.

”Tuli valmista?” Huikuri kysyy.

”Joo. Eikä muutamaa letkua lukuun ottamatta edes hajonnut mitään”, Isoaho vastaa.

Saarihakkuu on ollut motokuskeille raskas rupeama. Töitä on tehty likipitään kellon ympäri kuutena päivänä viikossa.

”Työmatka kestää kulkea kaksi tuntia siivu. Vähän meinaa veättää”, Karstulassa asuva Isoaho myöntää.

Huilimiseen ei vielä ole aikaa, vaan hakkuut jatkuvat kiivaina niin kauan kuin sesonkia riittää. Seuraava työmaa odottaa Vehniällä.

Nykyään Kuussaaressa ei enää ole vakituista asutusta. Timo Niemisen nuoruudessa asia oli toisin. Uudistusala oli silloin pello.

”Saareen kuljettiin lossilla. Oli se hankalaa. 1970-luvulla laitettiin sitten pellot metsälle”, Nieminen muistelee.

Päätös ei ollut lainkaan huono. Rehevällä peltomaalla koivut kasvavat komeasti.

Boorin vajetta kuusikossa

Saari on kaksi kilometriä pitkä ja puoli kilometriä leveä. Ajoura halkoo sen päästä päähän ja sukeltaa seuraavaksi kuusikkoon.

”Tämä laitettiin 70-luvulla kuuselle, kun koivun taimia ei saatu riittävästi”, Nieminen kertoo.

Nieminen harmittelee, että puusto olisi oikeastaan pitänyt harventaa jo joitakin vuosia sitten.

”Mutta kun saareen ei pääse joka vuosi.”

Kuusikossa paljastuu peltomaan ongelma. Osassa puissa on latvuksissa boorin puutteen johtuvia kasvuhäiriöitä. Normaalisti harvennuksissa kaikki huonolaatuiset puut pyritään poistamaan mutta sääntöä kannattaa tulkita tilanteen mukaan.

”Tässä on isot selät molemmien puolin, joten tuuli käy. Piti

jättää huonojakin puita, ettei mene liian harvaksi.”

Kuussaaresta kertyy monenlaista puutavaraa, jotka ohjataan omiin osoitteisiinsa: kuusikuitu Jokilaakson tehtaille, koivu- ja mäntykuitu vaihtopuuna Äänekoskelle, kuusitukki Poriin, sorvitukki Suolahteen, mänty- ja koivutukki Juupajoelle ja koivutukki Säynätsaloon.

Energiapuun UPM käyttää omalla lämpölaitoksellaan Kaipolassa.

Kone paalaa energiapuuta

Saaren kärjessä saarijärveläinen **Raimo Siikamäki** käärii Metsäkuljetus Vesterisen Fixteri-paalaimella koivurankaa paaleiksi.

Giljotiiniterällä ja keräävällä kouralla varustettu laite sopii Huikurin mukaan erityisen hyvin hoitamattomiin pienpuukohteisiin.

”Tämäkin koivikko oli ennen harvennusta lähes läpinäkemätön.” ▶

Metsänomistaja Timo Nieminen jäädytti jäätietä kuukauden päivät.

Kuussaaressa pitkä metsäkuljetusmatka nosti hakkuiden kustannuksia.

Turvallisuuden vuoksi jäätieellä on ajettava hitaasti.

» Jäätien teko maksaa tuhansia euroja. »

Paksu koivunlatvapatja suojaa rannan vesijättömaata työkonien painolta.

Raimo Siikamäelle energiapuun paalaukseen käytettävä Fixteri-paalain on tuttu työkone.

Jarno Isoaho tankkaa motoa. Ympäristösyistä öljyjä ja polttoaineita ei käsitellä rannan tuntumassa.

Valmis energiapuupaali painaa noin tuhat kiloa. Nämä puut päätyvät UPM:n lämpölaitokselle Kaipolaan.

Siikamäki ohjaa paalainta pöheikössä tottunein ottein. ”Kone kaataa, pätkee ja pyörittää puut verkkoon ja punnitsee valmiin paalin. Keskimäärin yksi paali painaa tuhannen kiloa”, hän kertoo.

Vaikka energiapuukauppa on polkenut paikallaan jo jonkin aikaa, on paalaimelle löytynyt työmaita. Ennen lähtöä Huikuri sopii Siikamäen kanssa seuraavasta kohteesta:

”Jos ei kiireellisempää tule, niin Vaajakoskella ja Lankamaalla on se 16 hehtaaria.”

Pitkä matka maksaa

Saarihakkuiden kannattavuus ja mielekkäys herättää toisinaan keskustelua. Huikurin mukaan paljon on kiinni siitä, minkä kokoisesta saaresta on kyse ja tehdäänkö hakkuut kesällä vai talvella.

”Talvella jäätien teko aiheuttaa kustannuksia. Kesällä koneet ja puut ajetaan proomulla. Se, kumpi tulee

kalliimmaksi, riippuu kohteesta. Tässä tapauksessa jäätie oli kenties edullisempi.”

Kantohinta on usein saarikohteissa mannerta alhaisempi. Niin myös Kuussaareessa.

”Jäätien teko maksaa tuhansia euroja. Normaali metsäkuljetusmatka on parisataa metriä, kun se täällä on lähes kaksi kilometriä. Nämä ovat tekijöitä, jotka on pakko ottaa huomioon hinnoittelussa”, Huikuri perustelee.

Ja sieltä ajokone tulee, **Janne Paanala** puikoissaan, ja etenee verkkaista kahden kilometrin tuntivauhtia kohti mantereella sijaitsevaa laania.

”Jos metsäkuljetusmatkaa olisi halunnut lyhentää, olisi puut kenties voinut varastoida saareenkin. Mutta tukkiauto painaa täytenä 75 tonnia. Emme olisi kuitenkaan voineet ajattaa täysiä kuormia”, Huikuri pohtii.

Jäätie sulaa keväällä

Pari viikkoa jatkunut pakkasjakso on päättymässä. Tuuli

käy lännestä ja tuo mukanaan röntäsateen. Enää lauhtuminen ei häiritse, kaikki puut saadaan turvallisesti saaresta suojakelilläkin.

Huikuri ja Nieminen arvuuttelevat, milloin saareen tullaan seuraavan kerran. Edellisistä hakkuista ehti vierähtää 15 vuotta.

”Minä ne kaupat tein silloinkin. Ostin kesällä, jolloin ei ollut vielä tietoa tulevista pakkasista. Onneksi talvi tuli jo marraskuussa, ja hakkuihin päästiin loppiaisena”, Huikuri kertoo.

Olosuhteiden vuoksi saarikohteissa puunostajalla on yleensä normaalin kahden vuoden sijaan kolme vuotta aikaa korjata puut.

Huhtikuun lopussa Nieminen astelee jälleen Kuusjärven rantaan.

Järvi lainehtii jo vapaana, ainoastaan saaren ja mantereiden välillä kelluva jäälautta muistuttaa sydäntalven urakasta.

Pari viikkoa myöhemmin sekin on sulanut pois. ●